

BERGE DER WELT

Do l. 1969 je izšla 17 zvezkov tega uglednega glasila »Švicarske ustanove za raziskovanje gora«. Njeni anali »Berge der Welt« so v podnaslovu nosili svoj program s pripisom »knjiga raziskovalcev in gornikov«. 17. zvezek ima 272 strani, 8 zemljevidov in 52 slik. Urednik sporoča svetovni javnosti, da je to zadnji zvezek periodike, ki je začela izhajati l. 1946 in se na mah uveljavila v alpinističnem svetu s svojim odličnim dokumentacijskim gradivom iz odkrivanja največjih gora na svetu. Doba prvih vzponov na najvišje vrhove je takorekoč na nami. Na mesto maloštevilnih velikih odprav na leto je zdaj nastopila doba številnih ekspedicij vseh vrst, tako številnih, da jim komaj še sledimo. Inflacija! S tem pa se niža vrednost ekspedicij, te vrste berilo je vedno manj mikavno. Zato bosta uredništvo in ustanova iskala nov koncept. Ali pomeni to konec opravljenega dela ali začetek novega, prirerjenega času in novim pojavom v alpinizmu? Vsekakor je odločitev znane švicarske ustanove zelo značilna, še bolj pa boleča, saj je bila publikacija znana kot najbolj zanesljiva med zanesljivimi. Poročila o ekspedicijah so medtem postala tudi plen raznih komercialnih posegov, pregled postaja težji, kontrola nad podatki že skoraj nemogoča.

Kako zdaj usmeriti vsebino take publikacije, res ni lahka naloga. Za kakšen izbor naj se odloči?

Vsebinska zadnjera zvezka že nakazuje eklektizem. Kot avtorji nastopajo W. Anstutz, René Dittert, avtor iz prvih let glasila, bonnska profesorja Krelle in Albach, ki pišeta o svojih vzponih v Mir Samiru, v Afganistanu, Vlastimir Smida, ki piše o češkem Tirič-Miru, Kei Kurači, Japonec, ki poroča o vzponu na severovzhodnem Citralu, Holandec J. A. Nordijk, Švicar Hartman, Italijan Augusto Gansser, Nieverget s poročilom o Semieniu, gorovju v Etiopiji, Angleža David M. Adcock in John Pascoe. Skratka, po izboru avtorjev in po vsebini, po orografiji še svetovna revija dogodkov po goratih nredelih vseh kontinentov, vendar pa priča, da vsega, kar je pomembno, ne more več zbrati. Forum je premajhen za tako obširno in dinamično dogajanje. V biltenskem delu nastopata Anders Bolinder, stari G. O. Dyhrenfuhr s seznanom vseh vrhov na zemlji, ki segajo nad 7300 m (23 950 čevljev). Iz njega je razvoden izredno velik in pomemben prispevek čeških in poljskih ekspedicij.

PLANINSKI PEVSKI ZBOR deluje že nekaj let v Sofiji. Junija l. 1970 ga je mestni svet Dresdena povabil na letne prireditve.

Zbor sestavljajo bolgarski alpinisti pod vodstvom Filipa Avramova in so v prijateljskih stikih z dresdenskim alpinističnim zborom »Kurt Schlosser«.

T. O.

PD POLJČANE 1929-1969

Planinsko društvo Poljčane je izdalo brošuro »Štirideset let planinskega društva Poljčane 1929-1969«. V njej je za planinsko zgodovino mnogo gradiva trajne vrednosti. Brošuro uvaja članek prof. Slavka Kleindiensta »Iz zgodovine poljčanskega planinstva«, avtor pa je prispeval še članek »Boč, geografski in geološki opis pokrajine«. Dragocena je kronika mladinskega odseka, ki jo je napisala Dragica Onič, saj je kronika obenem zapis o programu in delovnih metodah odseka, ki je v marsičem kazal pot. Bogat s podatki in nenavadno mikaven je članek Mirka Šošariča »Boč nekdanj in danes«, ki mu je avtor pridelal še obsežno »Literaturo o Boču«. Ta seže prav na začetek 13. stoletja in je povezana s pesnikom Wolframom v. Eschenbachom, sredi 18. stoletja pa tudi z Žigo Popovičem, polihistorjem iz Arclina pri Vojniku. Literaturi o Boču je Šošarič priključil še literaturo o Rogaški (Donački) gori.

Brošura je vsekakor en dokaz več o uspešnem delovanju PD Poljčane in o pomenu, ki ga ima društvo za Poljčane in njeno okolico. Panonski Triglav, kakor se Boč večkrat imenuje, je torišče poljčanskega planinstva. To je z mnogimi svojimi značilnostmi in ne nazadnje s tem kulturnim dokumentom o »svoji« gori in svojem delu – viden sestavni del slovenskega planinstva.

T. O.

KNJIGA O JUŽNEM POBOČJU PAŠKEGA KOZJAKA IN BOČKEM PRIGORJU

Celjski geograf prof. dr. Anton Sore je napisal dve zanimivi študiji. Obravnavata Dobrnsko podolje in južno stran Paškega Kozjaka ter Agrarno geografsko Zgornega Sotelskega, ki nam podaja zanimivo podobo Bočkega prigorja z Macijem. Obe razpravi sta natisnjeni v knjigi z naslovom »Geografija nekaterih delov celjske makroregije«, ki je izšla kot posebna publikacija Celjskega zbornika 1969 (158 strani, Celje 1969), ki ga izdaja svet za kulturo in znanost Skupščine občine Celje. Vedno večje je število hribovskih področij s samotnimi kmetijami, ki so jih gozdne ceste v zadnjem desetletju ali kaj malega več, povezale med seboj. Prav zategadelj se tudi ta območja vedno

bolj in bolj odpirajo nedeljskim turistom pa izletnikom, še posebno tistim, ki jih samota in mir privabljata v svoje okrilje. Neštete poti in kolovozi jih vodijo od samine do samine, od gruščastega zaselka do razloženega naselja. Ob strmi, a shojeni poti spremljajo popotnika njive in travniki, tu in tam se v toplem soncu na prisojeh ogrevajo vinske trte v urejenih ali v napol opuščenih vinogradih. Samo streljaj naprej je popotnik že v hladu senčnatnega sadovnjaka ali v blagodejno hladnem objemu gozdov pa med osamljenimi, a prostranimi domovi hribovskih domačij.

In kadarkoli se bomo podali na Paški Kozjak ali pa vsaj do njegovih prvih južnih obronkov pa na Boč ali Macelj, je vredno, da poprej vsaj površno preletimo zadnji Soretovi študiji. V tej knjigi nam namreč prof. Sore ponuja številna spoznanja o naravi in ljudeh v teh dveh območjih širšega celjskega zaledja. Podrobno nas seznanja z reliefom in podnebnimi razmerami, z vodami, z lastnostmi rodovitne zemlje pa z rastlinstvom, ki na njej uspeva.

Za popotnika, obiskovalca teh samotnih območij so zelo tehtni in zanimivi Soretovi opisi tamkaj živečega prebivalstva, nakazane so težnje v njegovem dosežanem razvoju. Nadalje se seznanjamo z oblikami kmečkih domov, pa z različnimi tipi njihove proizvodnje in gospodarstva, z nekdanjo in današnjo domačo obrtno dejavnostjo, ki tudi po najvišje ležečih kmetijah naglo izumira.

Tudi gospodarska struktura in usmerjenost kmetij na teh dveh območjih se je v zadnjih petdesetih letih močno spremenila. Res pa je, da je velika večina kmetij še vedno usmerjena v polikulturno gospodarjenje na zemlji, kar je le zunanji izraz samooskrbne zaprtosti, ki je bila tako značilna za prejšnja obdobja, pa vendarle je mogoče v zadnjih desetletjih tudi na tem področju opaziti znatne spremembe. Te so ponavadi posledica poklicne in socialne preseljivosti kmečkega prebivalstva. Tudi z največjih in gospodarsko nekdanj najbolj trdno stoječih kmetij si je del aktivnega prebivalstva poiskal zaposlitev v nekmetijskih dejavnostih. To je v številnih primerih pospeševalo izseljevanje ljudi iz čisto kmetijskih območij. Na Paškem Kozjaku kakor tudi po Bočkem prigorju je depopulacija najbolj prizadejala oddaljene in prometnim potem odmaknjene kmetije. Zato so prav na teh domačijah najbolj vidne sodobne spremembe, pa najsibo to v pogledu spreminjanja ornih površin v ekstenzivne travne površine ali pa v opuščanju sodobnih agrotehničnih sredstev, kar navsezadnje slabo učinkuje na proizvodnjo in slabi gospodarsko trdnost domačije.

Soretovo delo o Paškem Kozjaku in Bočkem prigorju s Sotelskim vred nam tako rekoč daje neposreden vpogled v utrip

vsakdanjega življenja po teh dveh hribovskih območjih. Obenem pa je njegovo delo tehtna vzpodbuda za razmišljanje vsem, ki se ubadajo v problematiko neenakomerne razvitosti naše republike. Belih lis z zaostalo gospodarsko in družbeno strukturo je na majhnem kaščku Slovenije precej več, kot pa si jih ponavadi priznavamo. Tudi dr. Sore nam je odkril in osvetlil raznovrstno problematiko dveh nezadostno razvitih območij, ki se razprostirata takorekoč na pragu močnih industrijskih središč.

Milan Natek

DER BERGSTEIGER O NAŠI TRANSVERZALI

Zadnja številka »Der Bergsteiger« 1969 je prinesla informacijo o »novih planinskih potih v Sloveniji«. Napisal jo je dr. Wilhelm Heincz. Poroča o dr. Ernstu Pammerju, ki je l. 1964 začel s transverzalo št. 1 in jo uspešno končal. (O dr. Pammerju, sodnem svetniku, predsedniku senata na graškem kazenskem sodišču, smo pred leti poročali in objavili tudi njegovo sliko.) Dr. Heincz se navdušuje nad lepotami, ki jih transverzalist na 800 km srečuje, in vabi svoje rojake, naj krenejo na pot. Nato razklada novo, razširjeno transverzalo, njeno pestrost in težavnost ter izraža slovenski planinski organizaciji priznanje za skrbno markiranje in za način, kako olajšuje pristopnost svojega gorskega sveta. Prav bi bilo, pripominja dr. Heincz, če bi avstrijske planinske organizacije storile kaj podobnega. Na koncu pove, da je dr. Pammer naredil transverzalo v 2 letih in 5 mesecih večji del sam in da vsem prijateljem gora priporoča, naj gredo po tej poti za njim.

O VODNIŠKI LITERaturi

Rudolf Rother ml., lastnik znane planinske založbe v Münchnu je v junijski številki revije »Der Bergsteiger« odgovoril znanemu avtorju planinskih vodnikov Walterju Paulseju na njegov članek »Zemljevidi proti vodnikom«. Rother priznava, da so dosedanj vodniki življenjsko delo planincev iz vodniškega kroga. Priznava, da jim to življenjsko delo ni prineslo kaj prida (prim. našega Badjura, avtorja 28 vodnikov). Res je tudi, pravi Rother, da je v vseh alpskih deželah poplava raznih kart, ki ne pospešuje pisarnja in razpečavanja vodnikov. Obstoji nevarnost, da bodo vodniki obležali na policah, posebno še obsežni področni vodniki.

Vendar se v nekaterih nazorih Rother s Paulsejem ne strinja. Trdi, da je pri vodnikih važnejši sistem kot pa stil. Zavzema se za OAV, ki je s svojimi ljudmi